

## Innovationsfonds projektet 'BufferTech's' hovedbudskab: Der skal ske noget!

Det er nu, at der skal ske noget. Det er hovedbudskabet fra Innovationsfondens projekt 'BufferTech's' nationale møde om fremtidens randzoner - de nye bufferzoner, som blev afholdt den 30. november 2018. Mødet markerede samtidig afslutningen på projektet

Forskerne, SEGES og deltagerne i BufferTech projektet har vist vejen til en bedre og målrettet anvendelse af bufferzoner i landskabet – til gavn for miljø, natur og produktion. Konklusionerne fra mødet var således:

- Langs de mindre vandløb, hvor jord og næringsstoffer med dræn og overfladisk afstrømning skylles ud i vandløb efter en 3-faset strategi: 1) Hvor der forekommer både dræning og risiko for overfladisk afstrømning er IBZ'er optimale; 2) Hvor der kun er dræning er IBZ'er en optimal løsning. 3) Hvor der kun forekommer overfladisk afstrømning og ingen dræning er de normale randzoner optimale.
- De nye Intelligente BufferZoner (IBZ'er) virker for både dræn og overfladisk afstrømning – de omsætter nitrat-kvælstof og fanger både jord og fosfor, der senere kan returneres til markerne som en vigtig resurse.
- Afhøstning af plantematerialet en gang om året i de målrettede placerede randzoner og IBZ'er er et 'must' da der herved fjernes næringsstoffer, biodiversiteten øges på sigt og biomassen kan anvendes i f.eks. biogasanlæg. Der er behov for at samtænke dette med vandløbsvedligeholdelsen i kommuner, som f.eks. skæring af brinkvegetation til forbedret afvanding i de mindre vandløb.
- Der er udviklet nationale og lokale modeller til at støtte etableringen af de målrettede bufferzoner i landskabet, samt lavet analyser af omkostningseffektivitet og befolkningens værdisætning af bufferzoner.



Goswin Heckrath, Leder på arbejdsplan om modellering af overfladisk afstrømning og hvor målrettede bufferzoner langs vandløb og søer kan etableres forklarer i KU Science's Festauditorium om resultaterne.

### Input fra paneldebat

I dagens anledning var der nedsat et debatpanel, der var repræsenteret med 5 forskellige vinkler henholdsvis forskeren, landbrugsformanden, landbrugskonsulenten, naturorganisationen & landbrugsinteresseorganisationen.

Deltagerne i paneldebatten ønsker i høj grad en afprøvning af nye drænvirkemidlerne i et større testopland/værkstedsområde, hvor de samlede effekter af en multi-implementering kan dokumenteres og fremvises i den virkelige verden. En holistisk tilgang, hvor det ses på de reelle muligheder, der ligger i det lokale landskab. 'Bottom-up' processer sker kun ved at tage udgangspunkt i de muligheder, der ligger i landskabet og de mennesker der bor der. Det er dem der skal tage hånd om det hele, for intet passer sig selv i et moderne samfund. Lodsejere og borgere skal derfor involveres for i fællesskab at finde de gode attraktive løsninger.



Diskussionslysten var stor blandt paneldebattens deltagere

Der mangler en bred palette af nye virkemidler og værktøjer som landmænd og rådgivere kan anvende for at sikre sig mod tab af næringsstoffer og jord til vandmiljøet. Jordfordeling skal være med i værktøjskassen og skal kunne omfatte alle aspekter, når der tales om at sikre miljø og natur.

Intelligente bufferzoner og minivådområder kan i høj grad bidrage til at genoprette filtre i landskabet, men også samtidig være med til at gavne den brede almindelige natur ude i det danske landskab.

Der skal være en gevinst for lodsejeren ved at sikre miljøet mod tab af jord og næringsstoffer. Dette kan gøres ved at støtte etablering og afhøstning af bufferzoner og brinker langs vandløb. Det høstede materiale kan komme i biogasanlæggene og opsamlet sediment fra drænvirkemidlerne skal selvfølgelig tilbage på marken. Dette er vejen til en større bæredygtighed. Miljø og energi har altid haft en omkostning.

Værktøjskassen er klar til at blive brugt i værkstedområdet og oplandskonsulenterne skal i spil på alle områder.

Udvalgte punch linere fra debatten:

#### **Landbrugsformanden**

- Det skal ikke tæppes ud over det hele.
- Der skal være en gevinst ved det for landmanden
- Handling – der skal ske noget - vi trænger til at der sker noget
- Der er forskellige landskaber og der skal derfor også være forskellige muligheder

#### **Landbrugskonsulenten**

- Der mangler værktøjer
- Omstilling tager tid
- Godskrives for fosforeffekt
- Der er ikke hvede på bakketoppe, hvor der har været jorderosion. De gode stoffer er væk

#### **Interesseorganisation Landbrug & Fødevarer**

- Der er mange ting i spil – miljømål og landskabshensyn
- Genopretning af filtre i landskabet
- Vi har brug for "værksteder" – det at gøre det i praksis er vigtigt
- Nu ved vi, at det virker. Så placer mange i et område og ikke bare hist og her (så ser vi ingen effekt)

#### **Interesseorganisation Natur**

- Den alm. biodiversitet har også stor betydning – der kommer flere frøer og guldsmede
- Naturlige filtre i landskabet - lad os få nogle afprøvninger i pilotskala
- Det offentlige er vigtig. Kontrol skal der til – for alles skyld
- Træk landbrugsdriften væk fra vandløbet

#### **Forskeren**

- Der er brug for flere forsøgsordninger
- Vi har efterspurgt pilotordninger og værkstedsområder for virkemidler i mange år
- Kan vi nå målet i 2. planperiode med de virkemidler der er sat i søen?

#### **Udsagn fra tilhørerne**

- Sæt nogle frilandsprojekter i søen – undersøg mindre miljø/natur/klima i deloplande
- Landmanden skal sprudle
- Vi mangler pilotordninger hvor flere virkemidler placeres i et testområde
- Genforhandling af det lokale landskab
- Involver lodsejerne og anvend attraktive løsninger
- Der mangler fleksibilitet når staten udvikler løsninger
- Involver kommunerne
- Gå i gang når vi ved noget virker godt – GO
- Det kunne være godt at få tingene op i et volumen så man kan se at det virker.
- Det har taget 100-150 år at forurene Østersøen – det tager så sikkert lige så lang tid at gøre den ren
- Vandrådene skal have en større værktøjskasse med.



## Præsentationer fra dagen

[Biodiversitet i randzoner – betydning af afhøstning – Annette Baattrup-Pedersen, Bioscience, AU](#)

[Høst og anvendelse af biomasse fra randzoner – Gitte Rubæk, Agroøkologi, AU](#)

[Randzoner og afhøstning – betydning for vandafledning i vandløbene - Annette Baattrup-Pedersen, Bioscience, AU](#)

[Kan vi i dag lave en målrettet udpegning af, hvor randzoner skal være i landskabet? – Goswin Heckrath, Agroøkologi, AU](#)

[Nye muligheder for anvendelse af randzoner – de multifunktionelle 'Intelligente' Bufferzoner \(IBZ\) - Brian Kronvang, Bioscience, AU og Henning Jensen, SDU](#)

[Sådan ser en IBZ ud og sådan laves den i virkeligheden - en videoserie af Frank Bondgaard, SEGES](#)

[Hvad mener befolkningen og kan det betale sig med de nye bufferzoner – Søren Bøye Olsen, IFRO, KU](#)

## På tidsrejse med IBZ



## Yderligere materiale igennem projektet

2017

[Intelligente bufferzoner](#)

[Sådan bygges en intelligent bufferzone](#)

[Hvorfor bygger Martin en intelligent bufferzone?](#)

## Hvilke virkemidler passer til landskabet?

2016

Intelligent bufferzone- et bud på et virkemiddel

2012

Intelligent randzone (film nederst i artikel)

## **Artikler på Landbrugsinfo**

Januar 2018

Potentiale for intelligente bufferzoner i et opland ved Haderslev  
(Internship- og speciale rapport)

Oktober 2017

Sådan bygges en intelligent bufferzone i 2017

Maj 2017

Landmænd ved Skive og på Mors arbejder med etablering af nye miljøtiltag

Januar 2016

Intelligente bufferzoner

## **Artikler i tidsskrifter**

2018 Landbrugsavisen: Randzonen er intelligent – den kan spare efterafgrøder (PDF)

2018 Mark: Bufferzone i stedet for minivådområde (PDF)

2017 Landmand får bygget intelligent bufferzone

2017 Svensker: Gør landmænd trygge ved miljøtiltag

2017 Vand og Jord nr. 3 2017